



Силабус
навчальної дисципліни
Психологічна служба в закладах освіти
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта
Спеціальність: 013 Початкова освіта Спеціалізація: Практична психологія

Галузь знань: 01 Освіта
Рівень вищої освіти: I рівень

Викладач	Сердюк Наталія Іванівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-psiologiya/composition-kaf-psiologiya/serduk/
Контактний тел.	0668336830
Е-mail викладача:	Serdyuknata85@gmail.com
Графік консультацій	Консультації проводяться щотиждень: вівторок (13:00 - 14:00), п'ятниця (13:00 - 14:00), за допомогою месенджеру Telegram

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	16	16	148	залік

Семестр: Осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: положення про психологічну службу, документація психолога, психодіагностика, корекція, консультування, профілактика, просвіта, етичний кодекс психолога, супровід, молодший шкільний вік, підлітковий вік, юнацький вік, вчителі, батьки.

Мета та предмет курсу:

- ознайомити здобувачів освіти з призначенням та організацією психологічної служби в системі освіти, розкрити умови психологічного забезпечення навчально-виховного процесу та здійснення психологічного супроводу розвитку та життєдіяльності учнів протягом навчання в школі;
- сприяти особистісному зростанню та професійному становленню майбутніх практичних психологів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічна служба» є:

1) сприяти набуттю майбутніми практичними психологами теоретичних знань з питань: призначення та основних функцій психологічної служби, а також шляхів її розбудови в сучасних умовах; особливостей організації психологічної служби в освітніх закладах; основних принципів та видів діяльності практичних психологів;

2) сприяти формуванню у майбутніх практичних психологів: професійних навичок та умінь роботи з документально-методичними матеріалами; навичок та умінь розробки плануючої документації; навичок та умінь розробки, підготовки та проведення психологічних просвітницьких та профілактичних заходів;

3) сприяти вихованню у майбутніх практичних психологів професійної компетентності.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетенції	Результати навчання
1.	Загальні Здатність працювати самостійно, обґрунтовані рішення, обирати оптимальні професійні дії та елементи самоорганізації для розв'язання завдань професійної діяльності.	Володіння знаннями про призначення психологічної служби в системі освіти України; основні її завдання, структуру та функції; особливості організації в освітніх закладах; системність у роботі психологічної служби; основні форми та методи психологічного моніторингового супроводу психологічного розвитку дітей та учнівської молоді.	<i>Знати:</i> основні завдання, структуру та функції психологічної служби; завдання психологічного моніторингу розвитку дітей та учнівської молоді. <i>Вміти:</i> застосовувати на практиці набуті теоретичні знання.
2.	Фахові Знання та дотримання принципів Етичного кодексу психолога (відповідальності, компетентності, конфіденційності, захисту інтересів клієнта тощо), норм психологічної етики.	Демонструвати позитивне сприймання, розуміння та уміння інтерпретувати принципи Етичного кодексу психолога; усвідомлення меж своєї компетентності; дотримання норм професійної етики; повагу гідності клієнта, його захист від будь-яких форм фізичного або психологічного насильства.	<i>Знати:</i> особливості основних видів діяльності практичного психолога в системі освіти. <i>Вміти:</i> працювати з документально-методичною літературою; складати план роботи практичного психолога.

	<p>Здатність здійснювати психолого-педагогічні заходи з метою усунення відхилень у психічному розвитку і поведінці особистості; сприяти подоланню різних форм девіантної поведінки; формувати соціально корисні життєві перспективи, мотивацію до самовиховання й саморозвитку.</p>	<p>Моделювати діяльність психологічної служби різних освітніх закладів, з урахуванням умінь застосовувати засоби своєчасного усунення відхилень у психічному розвитку та поведінці особистості; зміни девіантної поведінки на соціально прийнятну.</p>	<p><i>Знати:</i> специфіку організації психологічної служби різних освітніх закладів. <i>Вміти:</i> розробляти психологічні просвітницькі та профілактичні заходи.</p>
--	---	--	--

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Завдання, структура, функції психологічної служби

Створення психологічної служби в системі освіти, її становлення, сучасний стан та тенденції розвитку. Основні документи, які регламентують роботу психологічної служби. Етичний кодекс практичного психолога. Методичне забезпечення роботи психологічної служби в системі освіти України. Мета та основні завдання психологічної служби. Функції психологічної служби. Зміст діяльності психологічної служби в системі освіти України. Структурні складові психологічної служби в системі освіти. Управління психологічною службою. Місце практичного психолога в психологічній службі. Кваліфікаційні вимоги до практичного психолога. Особливості діяльності практичних психологів на сучасному етапі реформування загальноосвітньої школи.

Змістовий модуль 2. Системність у роботі психологічної служби загальноосвітньої школи

Планування роботи шкільного психолога. Складання плану роботи на рік, місяць, тиждень. Звітність практичного психолога. Складання звіту за семестр, за рік. Види документації практичного психолога (довідково-інформаційна, обліково-реєстраційна, для службового використання та). Ведення документації практичним психологом. Взаємозв'язок між основними видами діяльності практичного психолога. Участь практичного психолога в шкільній психолого-медико-педагогічній комісії. Необхідність забезпечення наступності між ланками навчання у загальноосвітній школі.

Змістовий модуль 3. Професійна підготовка та розвиток особистості практичного психолога.

Особистість практичного психолога. Показники культурної компетентності практичного психолога. Професійний потенціал особистості практичного психолога. Професійне становлення особистості практичного психолога. Система організації підготовки майбутнього психолога. Модель професійного

розвитку практичного психолога. Професійне зростання фахівця психологічної служби. Професійна майстерність практичного психолога. Професіоналізм фахівця. Професіограма практичного психолога. Психограма практичного психолога.

Змістовий модуль 4. Психологічна служба дошкільних закладів.

Психічний розвиток дітей дошкільного віку. Мета і завдання психологічної служби дошкільного навчального закладу. Основні напрямки діагностичної роботи психолога ЗДО. Особливості реалізації корекційної роботи психолога ЗДО.

Змістовий модуль 5. Психологічна служба початкової школи

Цілі, задачі та умови ефективності роботи психологічної служби в НУШ. Основні напрями роботи практичного психолога у початковій школі. Загальна характеристика психофізіологічного розвитку дитини молодшого шкільного віку. Основні проблеми цього віку. Зміст роботи шкільного психолога в зв'язку зі вступом дітей до школи. Запобігання шкільної дезадаптації молодших школярів. Навчальні труднощі молодших школярів. Інші напрями роботи психологічної служби початкової школи. Права та обов'язки практичного психолога початкової школи.

Змістовий модуль 6. Психологічна служба загальноосвітньої школи

Статус практичного психолога у загальноосвітній школі та основні напрями його роботи. Права та обов'язки практичного психолога загальноосвітньої школи. Психофізіологічні особливості підлітків. Проблеми підліткового віку та основні напрями роботи психолога з підлітками. Психофізіологічні особливості юнаків. Пріоритетні напрями роботи психолога із старшими школярами. Форми і техніки роботи практичного психолога з педагогічним колективом. Методи роботи з батьками в освітньому просторі.

Змістовий модуль 7. Психологічна служба позашкільних закладів та вищих закладів освіти

Мета та основні завдання психологічної служби позашкільного закладу. Напрями роботи та спеціальні методи психологічної служби позашкільного закладу. Особливості роботи позашкільного психолога з розвитку творчої особистості. Права та обов'язки позашкільного практичного психолога. Робота психолога з обдарованими дітьми. Мета, завдання та основні напрями роботи психологічної служби ВЗО. Основні функції психологічної служби ВЗО. Специфіка роботи психолога зі студентською молоддю. Шляхи розв'язання проблем адаптації студентів до умов навчання. Інші напрями роботи психологічної служби ВЗО. Права та обов'язки практичного психолога ВЗО.

Методи навчання: розповідь, бесіда, дискусія, тестування, робота з кейсами, презентація проектів, вирішення психологічних задач, робота з діагностичним матеріалом та ін.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, заява) навчання може відбуватись в он-лайн формі на платформі Moodle за погодженням із викладачем.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: потребує використання мультимедійного проектору.

Система оцінювання та вимоги:

Поточне оцінювання практичних занять та самостійних робіт								Бали	Залік	Сума
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	50	50	100
4	4	4	4	4	4	4	4	32		
3	3	2	2	2	2	2	2	18		

Вчасне оригінальне виконання самостійної роботи – 3-2 балів (загалом – 18):
«3/2» балів – самостійна робота повністю виконана та оформлена відповідно до вимог;

«1,5» бали – самостійна робота виконана з мінімальними помилками в її оформленні;

«1» бали – самостійна робота виконана частково;

«0,5» бал – виконано поверхнево з допущенням суттєвих помилок .

Участь в обговоренні питань на практичному занятті – 4 бали (загалом –32).

«4» балів – отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

«3» балів – отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому лише обов'язкову літературу;

«2» бали – отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

«1» бали – отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;

«0,5» бал – отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна

1. Бітянова М. Р. Психолог у школі: зміст діяльності і технології. К.: Главник, 2007. 160 с.
2. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності. Навчальний посібник для ВНЗ. 2-е вид. Київ, 2010. 256 с.
3. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / упоряд. В. Г. Панок, І. І. Цушко, А. Г. Обухівська. К.: Шкільний світ, 2008. 256 с.
4. [Панок В. Г. Психологічна служба : Підруч. / \[В.Г.Панок \(наук. ред.\), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.\]. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.](#)
5. [Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію. Навч. Посібник. \[2-е вид.\] К.: Каравела, 2010. – 232 с.](#)
6. Словник-довідник психолога-консультанта / укл.: Н.В. Гаркавенко, Я.В. Чапрак, С.К. Шандрук, І.І. Солійчук. Чернівці, «Рута», 2010. 200 с.
7. Кашкарьова Л.Р. Психологічна служба в системі освіти: Навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «Практична психологія». Бердянськ: БДПУ, 2012. 225 с.

8. Строяновська О. В. Психологічна служба в системі освіти: Практикум з навчального курсу для практичних психологів: Навч. посібн. К.: Каравела, 2010. 176 с.

Додаткова

9. Абрамова Г. С. Практическая психология: учебник для студентов вузов. Изд.8-е., перераб. и доп. М.: Академический Проект; Трикста, 2005. 496 с.
10. Бонадренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навчальний посібник. Харків: Фоліо, 1996. 237 с.
11. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: Навч. Посіб. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
12. Гільбух Ю. З. Темперамент і пізнавальні здібності школяра: психологія, діагностика, педагогіка. Київ, 1993. 216 с.
13. Дубровина И. В. 'Рабочая книга школьного психолога. Москва: Просвещение, 1991. 303 с.
14. Коробко С. Л. Робота психолога з молодшими школярами: методичний посібник. К.: Літера ЛТД, 2006. 416 с.
15. Лушин П.В. Психологічна служба педінституту: теоретико-експериментальні проблеми / П. В. Лушин // Практична психологія і школа. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. К., 1993. С. 15-21.
16. Методичні рекомендації психолого-педагогічним комісіям щодо прийому дітей до 1-х класів // Директор школи. №21-22. 2001. С. 3-5.
17. Панок В. Г. Концепція національної соціально-психологічної служби // Педагогіка і психологія. 1994. № 2. С. 17-28.
18. Панок В. Г. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти). К.: «Освіта України», 2010. 230 с.
19. Пашнев Б. К. Планирование деятельности практическими психологами учреждений города // Практична психологія та соціальна робота, № 2-3, 2003. С. 25-27.

Основні документи

20. Положення про психологічну службу системи освіти України, затверджене наказом МОН України № 509 від 22.05.2018 р.
21. Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи, затверджене наказом МОН України № 385 від 14.08.2000 р.
22. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України, затверджене наказом МОН України № 330 від 20.04.2001 р.

23. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальношкільних та інших навчальних закладів, затверджене наказом МОН України №691 від 19.10.2001 р.
24. Концепція розвитку психологічної служби системи освіти України на період до 2020 року, затверджена наказом МОН України № 1127 від 08.08.2017 р.
25. Концепція розвитку інклюзивного навчання, затверджена наказом МОН України № 912 від 01.10.2010 р.
26. Етичний кодекс психолога. Прийнятий на I Установчому з'їзді Товариства психологів України 20 грудня 1990 року в м. Києві // Практична психологія та соціальна робота. – № 4, 1998.
27. Наказ МОН України та АПН України № 593/33 від 15.08.2001 р. «Про забезпечення розвитку психологічної служби в системі освіти України».
28. Лист МОН України № 1/9-100 від 12.04.2000 р. про призупинення процесу скорочення посад практичних психологів (соціальних педагогів) у дошкільних, усіх типах загальноосвітніх та інших навчальних закладах системи загальної середньої освіти.
29. Наказ МОН України № 1248 від 30.12.2009 р «Про покращання соціально-педагогічного і психологічного супроводу навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації».
30. Наказ МОН № 609 від 08.06.2018 р. «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».
31. Лист МОН України № 1/9-193 від 18.05.2001 р. щодо зарахування часу роботи на посаді «психолог» до стажу педагогічної роботи практичних психологів загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти.
32. Лист МОН України № 1/9-324 від 15.06.2004 р. про внесення змін і доповнень до нормативів чисельності практичних психологів та соціальних педагогів навчальних закладів.
33. Лист МОН України № 1/9-616 від 09.09.2009 про розрахунок кількості ставок практичних психологів і соціальних педагогів у загальноосвітніх навчальних закладах.
34. Лист МОН України № 1/9-314 від 13.05.2010 щодо розгляду проектів положень.

- 35.Лист МОН України № 22.1/10-1495 від 27.07.2020 р. про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2020-2021 навчальному році.
- 36.Лист МОН України № 1/9-529 від 05.09.2018 р. про планування діяльності, ведення документації і звітності усіх ланок психологічної служби системи освіти України
- 37.Лист МОН від 16.06.2020 № 1/9-328 Щодо методичних рекомендацій з організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини.
- 38.Типове положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом МОН України № 930 від 06.10.2010 р.

Інтернет-ресурс

- 39.Бібліотека Бердянського державного педагогічного університету
<http://edu.bdpu.org>